

УДК: 005.913:336.77(477)

Чумак О.В.¹, Ніколова С.А.²

¹канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ФЕУ-511 НУ «Запорізька політехніка»

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ

Україна вже понад рік перебуває у стані боротьби з російським агресором. В цих умовах економічний фронт не менш важливий, ніж військовий. Так само важлива і підтримка українського бізнесу з боку держави.

Загалом в Україні, в першу чергу, потрібно покращити бізнес-середовище з особливим фокусом на вирішенні породжених війною нових викликів. Традиційними викликами для великих підприємств є доступ до нових ринків та іноземного капіталу, для МСП – корумповані державні інституції та податкове навантаження, зокрема адміністративне, а для компаній будь-якого розміру актуальними

залишаються проблеми, пов'язані із судовою системою, слабким захистом прав власності, браком кваліфікованого людського капіталу.

Війна ж принесла нові виклики, від яких потерпають усі типи підприємств, а саме: руйнування інфраструктури, логістичні проблеми, брак фінансування оборотного капіталу та зниження попиту на товари і послуги. Щоб відповісти на ці виклики, уряд має зосередитися на таких сферах, як: ринкове стимулювання через реалізацію програми публічних закупівель з метою підтримки розширення діяльності бізнесу та створення альтернативних транспортних шляхів (залізничних та річкових); доступне фінансування, і не лише через урядову програму «Доступні кредити 5–7–9%» та міжнародну донорську допомогу, які не зможуть забезпечити необхідну кількість фінансів і покрити всі витрати, але й за допомогою залучення приватних ПП (наприклад, ефективним способом стимулювання інвестицій могла би стати підтримка ЄС у формі фондів спільного інвестування та гарантій); страхування, особливо від воєнних ризиків, (на жаль, з липня 2022 року міжнародні перестраховики не надають можливості страхувати воєнні ризики страховикам, які працюють в Україні, що, в свою чергу, не лише заважає розвитку вітчизняного бізнесу та інвестицій, але і є однією з головних перешкод для притоку прямих іноземних інвестицій в країну); податкова реформа, перші кроки у напрямку здійснення якої вже робляться державою, навіть в умовах війни (прикладом цього можуть бути програми стимулювання та розвитку підприємництва на основі впровадження системи спрощеного оподаткування, зменшення ставки єдиного податку, звільнення від екологічного податку та плати за землю на територіях, де ведуться бойові дії); інфраструктура, зокрема, у напрямку розробки ефективних правових процедур відшкодування втраченого майна/збитків та впровадження програм з її відновлення, особливо в умовах, коли кожна п'ята організація в Україні повідомляє про пошкодження своїх активів після тринадцяти місяців повномасштабної війни; людський капітал, на основі інноваційних реформ у сфері освіти та охорони здоров'я, розширення соціальної інфраструктури, модернізації законодавства про працю, розробки активної реінтеграційної та імміграційної політики, а також сучасних програм і механізмів працевлаштування, бо вже зараз серйозно перед країною постає питання забезпечення національної економіки робочою силою та вирішення демографічної проблеми внаслідок масової міграції українців закордон через війну (особливо жінок працездатного віку, дітей та молоді), що складає сьогодні до 20% населення; стимулювання експорту для майбутнього зростання через пріоритезацію та підтримку

діяльності експортних та інноваційні високотехнологічні галузей з високою доданою вартістю, що підвищує продуктивність українських компаній.

Вже сьогодні інформаційну підтримку урядові органи надають а рамках найбільш відомого проекту з розвитку підприємництва та експорту Дія. Бізнес, який складається з онлайн платформи та мережі центрів підтримки підприємців. Інформаційний розділ порталу «Підтримка бізнесу в умовах війни» містить інформацію про державні програми бізнесу в умовах військового часу, інформацію про різноманітні ініціативи підтримки бізнесу. Цікавою для наших підприємців є і грантова програма для започаткування бізнесу – «Робота, яку Уряд розпочав наприкінці червня 2022 року в рамках якої майбутні підприємці можуть одержати фінансову допомогу від держави під різні проекти від 250 тис. грн. до 8 млн. грн. і витрати їх на витратити на купівлю нового обладнання, інструментів та матеріалів. Гранти передбачають співфінансування з боку власника бізнесу, а обов'язковими умовами є сплата податків та зборів, створення визначеної кількості робочих місць (відповідно до кожного виду гранту).

Крім фінансової підтримки держава реалізує також навчальні та менторські програми підтримки підприємців, надання у безкоштовне користування приміщень.